

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 2 maj 1922 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående sänkning av räntan å lån från fonden för rederinäringens understödjande.

(4:e avd.)

Uti en till riksdagen den 17 mars 1922 avlåten proposition (nr 213), vilken för förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels medgiva,

ej mindre att från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, ränta å lån, som beviljas från fonden för rederinäringens understödjande, må utgå efter en räntefot av fyra procent,

än även att från och med samma dag enahanda räntefot må — i den mån så icke redan sker — tillämpas å lån, som tidigare beviljats från nämnda fond,

i varje fall dock under förutsättning att låntagaren förbinder sig att, därest under lånetiden förändrade bestämmelser i avseende å räntefoten varda meddelade beträffande redan beviljade lån, för då återstående lånetid underkasta sig dessa bestämmelser, i den mån de icke innebära höjning av räntefoten utöver vad som skall gälla för lån, som därefter beviljas,

dels ock, vid bifall till vad sålunda föreslagits, upptaga den i förslaget till riksstat för budgetperioden 1 januari—30 juni 1923 under »B. Statens produktiva fonder. III. Statens utlåningsfonder (överskott)» uppförda inkomstiteln »24. Rederilånefonden» med ett till 220,000 kronor nedsatt belopp.

Av utredningen i ärendet, beträffande vilken utskottet får hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet, framgår, bland annat, följande:

Bihang till riksägens protokoll 1922. 6 saml. 32 häft. (Nr 58—64.)

På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning beslöt 1903 års riksdag bildande av en lånefond till rederinäringens understödjande. För närvarande uppgår fonden till 17,000,000 kronor.

Å lån skulle enligt de ursprungligen meddelade bestämmelserna erläggas ränta med fyra procent. Nämnda räntesats bibehölls sedermera, till dess 1916 års riksdag i anledning av en av Kungl. Maj:t i proposition, nr 233, gjord framställning medgav, att å de lån, som från och med den 28 april 1916 beviljades att utgå från rederilånefonden, skulle beräknas fem procent ränta. Å då redan befintliga lån förblev däremot räntan oförändrat fyra procent.

Enligt vad av propositionen framgår, äro av fondens medel utlånade nära 1 miljon kronor mot fyra procent och något över 11 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor mot fem procent ränta, medan återstoden utgöres av dels redan beviljade men icke uttagna lån, dels ock ännu icke till lån disponerade kapitalavbetalningar.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 14 februari 1922 dagtecknad skrift har nu styrelsen för Sveriges allmänna sjöfartsförening på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt vidtaga åtgärder i syfte att åvägabringa sänkning av den för rederilånen utgående räntan från fem till fyra procent, att från viss tidpunkt gälla för såväl redan utlämnade som framdeles ytterligare utdelade lån.

Över styrelsens framställning hava yttranden infordrats från statskontoret, kommerskollegium och fullmäktige i riksgäldskontoret, varvid framställningen tillstyrkts av kommerskollegium, medan statskontoret och riksgäldsfullmäktige funnit sig böra ställa sig avvisande mot densamma.

Departementschefen anför bland annat följande:

»Gentemot de av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret uttalade betänkligheterna vill jag för egen del framhålla, att, även om dessa betänkligheter icke kunna fränkännas fog, det dock knappast synes mig möjligt — med hänsyn till det syfte, som med rederilånefonden avsetts, och de förhållanden, under vilka fonden tillskapats — att under alla omständigheter noga anpassa räntan å rederilånen efter den i allmänna marknaden gällande räntesatsen och därmed också efter den ränta, som staten får betala vid sin egen upplåning. Sålunda torde det väl få anses såsom tämligen säkert, att, om rederinäringen år 1916, då räntan å rederilånen höjdes från 4 till 5 procent, befunnit sig i lika bekymmersamt läge som för närvarande, någon ränteförhöjning icke kommit till stånd, oaktat vid denna tidpunkt den allmänna diskonträntan var en halv procent högre än den, som nu gäller. Under sådana om-

ständigheter och då under den på sjöfartens område nu rådande depressionen alldeles särskilt den del av rederinäringen, för vilken rederilånen närmast äro avsedda, d. v. s. de på transocean sjöfart inriktade företagen, har att kämpa med stora svårigheter för att kunna hålla sin rörelse uppe, vill det synas mig, som om de här ovan berörda betänkligheterna dock böra få vika inför de av såväl Sveriges allmänna sjöfartsförening som kommerskollegium med styrka framhållna skälen för en räntesänkning.»

Enligt departementschefens förslag skulle den sänkta räntan givas tillämplighet icke blott å nya lån utan jämväl å sådana redan beviljade lån, för vilka den högre räntesatsen av fem procent nu är gällande.

Utskottet, som anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, ej mindre att från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, ränta å lån, som beviljas från fonden för rederinäringens understödjande, må utgå efter en räntefot av fyra procent, än även att från och med samma dag enahanda räntefot må — i den mån så icke redan sker — tillämpas å lån, som tidigare beviljats från nämnda fond, i varje fall dock under förutsättning att låntagaren förbinder sig att, därest under lånetiden förändrade bestämmelser i avseende å räntefoten varda meddelade beträffande redan beviljade lån, för då återstående lånetid underkasta sig dessa bestämmelser, i den mån de icke innebära höjning av räntefoten utöver vad som skall gälla för lån, som därefter beviljas.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om sänkning av den i förslaget till riksstat uppförda inkomstiteln: Rederilånefonden kommer utskottet att avgiva utlåtande i annat sammanhang.

Stockholm den 2 maj 1922.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.